

جمهوری اسلامی افغانستان
استراتیژی انکشاف ملی افغانستان

اولویت های سکتور عدلی

کنفرانس روم

پیرامون قضا و حاکمیت قانون

۱۱-۱۲ سرطان ۱۳۸۶

تهیه شده توسط:

ستره محکمه

وزارت عدلیه

لوی خرنوالی

و

دارالانشای استراتیژی انکشاف ملی افغانستان

۷ سرطان ۱۳۸۶

اولویت های سکتور عدلی و قضائی جمهوری اسلامی افغانستان

۱. مقدمه

از سال ۲۰۰۱ تا اکنون، جمهوری اسلامی افغانستان پس از سالها مقاومت قهرمانانه در برابر سلطه خارجی و ده ها سال جنگ ویرانگر مشغول پروسه پیچیده بازسازی بوده است. ملت ما، بالوسیله قانون اساسی جدید و احیای مجدد ادارات، در راستای بازسازی کشور بشمول تلاشهای کلیدی جهت بهبود حاکمیت قانون تعهد اش را ابراز داشته است. این پروسه شامل تاسیس سیستم حکومتی است که اصول اسلامی، عنعنات افغانی و اداره نوین دولتی مبتنی بر تعهد به معیارهای بین المللی و حقوق اساسی بشری را باهم ارتباط میدهد. جمهوری اسلامی افغانستان درک مینماید که اصلاح سکتور عدلی و قضائی و حاکمیت قانون از جمله عنصر اساسی ثبات، امنیت و سعادت ملت است.

هدف این سند عبارت از ارائه دیدگاه سکتور عدلی تعیین اولویت های دولت برای کنفرانس روم و پیگیری اجراءات میباشد. این سند به هدف تحرک و تحقق یک سلسله اجراءات فوری برای کنفرانس روم طرح گردیده است. بر علاوه، سند متذکره یک سلسله فعالیت های را که باید بعد از کنفرانس روم فوراً مورد تطبیق قرار گیرد پیشنهاد مینماید.

در مجموع این سند استراتژی یک فراخوان عمل را که روحیه جدید همکاری میان حکومت، مردم افغانستان و جامعه جهانی را تعریف مینماید ارائه میدارد. این براساس تلاشهای قبلی ستره محکمه، وزارت عدلیه، لوی خرنوالی و دارالانشای استراتژی انکشاف ملی افغانستان میباشد. کاری که در اینجا ارائه گردیده است با توافقنامه افغانستان و تلاشهای مورد مشترک نظارت و انسجام ارتباط داشته و طوری طرح گردیده است تا در درک پلان و نظریات که مکرراً در یک تعداد از جلسات و اسناد بالای آن بحث بعمل آمده است کمک نماید.

در ماه اکتوبر سال ۲۰۰۵، دولت افغانستان دیدگاه " عدالت برای همه" مربوط به سکتور عدلی را بعد از انجام یک سلسله مشوره های مبسوط، نهایی ساخت. روند تطبیق این دیدگاه از طریق ایجاد گروپ های کاری به رهبری دولت افغانستان و یک گروپ مشاورتی پیرامون مسائل زنان و اطفال، آغاز گردید. در ماه اپریل سال ۲۰۰۷، ستره محکمه، وزارت عدلیه و لوی خرنوالی منحیث بخشی از روند استراتژی انکشاف ملی افغانستان استراتژی های جامع اصلاحاتی خویش را به پایه اكمال رساندند. دیدگاه " عدالت برای همه"، توافقنامه افغانستان، استراتژی انکشاف ملی افغانستان و استراتژی نهادهای عدلی و قضایی اساس روند همکاری را برای اصلاحات سکتور عدلی، پایه گذاری مینماید.

سند متذکره برمبنای همین پیشرفت‌ها استوار بوده و امیداست که کنفرانس روم تعهد پرمعنی جامعه جهانی را برای اجراءات مشخص و حمایت درازمدت توأم با پروسه‌ای که منجر به روش قدم به قدم به سوی یک استراتژی جامع برای اصلاح سکتور عدلی و قضائی و حاکمیت قانون در افغانستان گردد، جلب نماید. چنین استراتژی مستلزم تعهدات مشخص مالی و تخنیکی از سوی کشورهای کمک‌کننده می‌باشد. علاوه بر آن، برنامه ریزی از سوی جمهوری اسلامی افغانستان و نهادهای قضایی و عدلی ذیربط آن، ضروری پنداشته می‌شود.

۲. شرح مختصر روند اصلاحات عدلی و حاکمیت قانون طی پنج سال گذشته

طی پنج سال گذشته جمهوری اسلامی افغانستان جهت بهبود ارائه خدمات عدلی به طرح و تطبیق تلاشهای بسیار مهمی اقدام نموده است. بمنظور کمک به این پروسه، حکومت حمایت با ارزشی را از سوی کشورهای کمک‌کننده، جامعه جهانی و بطور کل از هیئت معاونت ملل متحد در افغانستان (یوناما) و سایر ادارات ملل متحد حاصل نموده است.

درحالی‌که جمهوری اسلامی افغانستان از کمک‌های جامعه جهانی ابراز قدردانی مینماید، مهم است تا تشخیص داد که اصلاحات عدلی و حاکمیت قانون به هماهنگی ضعیف و وجوه ناکافی مواجه بوده است.

یکی از عناصر برجسته روند اصلاحات عدلی و قضائی و حاکمیت قانون در افغانستان در پنج سال گذشته عبارت از خلای برجسته میان اهداف اعلام شده بین المللی و واقعیت عینی است. بطور مثال در توافقنامه افغانستان منعقد شده سال ۲۰۰۶ لندن چنین آمده است که: "الی ختم سال ۲۰۱۰، نهاد های موظف عدلی و قضایی در هر ولایت افغانستان کاملاً فعال خواهد بود. الی ختم سال ۲۰۱۰، روند اصلاحات مسلکی بودن، اعتبار و امانت داری ادارات کلیدی سیستم عدلی را تقویت خواهد بخشید. الی ختم سال ۲۰۱۰، زیربنای عدلی کاملاً احیا مجدد خواهند گردید."

این اهداف در راستای نقش محوری حاکمیت قانون جهت فراهم نمودن یک اساس برای حاکمیت مشروع، حراست از حقوق اتباع، مساعد ساختن بازار رقابتی اقتصادی، مبارزه علیه فساد اداری، تحت کنترل درآوردن اقتصاد غیرقانونی و تامین دسترسی به حد ممکن افغانها به عدالت نمایانگر یک تعهد جدی می‌باشد.

بعد از پنج سال تلاش برای اصلاح، تا هنوز هم تصویر سکتور عدلی و قضائی میان وضعیت واقعی، این و سایر اهداف بیان شده خلای فوق العاده ای را برملا می‌سازد.

- قضات، خارنوالان و سائر افراد مسلکی عدلی بطور اوسط در حدود ۸۰ دالر امریکائی (کمتر از ۳ دالر در روز) را در ماه بدست میاورند.
- در بسیاری از مناطق کشور، محاکم و خارنوالی ها وجود نداشته و محابس بسیار محدود اند که از کانتینرها و زیرزمینی های خانه های کرائی استفاده مینمایند.
- از هر پنج نفر قاضی دو تن آن دارای تحصیلات ثانوی و پائین تر از آن میباشد و در ولایات از هر پنج نفر خارنوال چهارتن آن فاقد تحصیلات به سطح پوهنتون هستند.
- افراد مسلکی عدلی اکثرآ دسترسی به تجهیزات دفتری و منابع اساسی بشمول نسخه های از قوانین افغانستان که در امور محوله شان از آن باید استفاده کنند، دسترسی ندارند.
- همه جوانب موافق اند که سکتور عدلی و قضائی عنصر عمده یک دولت نوین و فعال را تشکیل میدهد. در حالیکه بسیاری از مردم به ویژه قشر فقیر، زنان، اطفال و سایر افراد آسیب پذیر هنوز هم به عدالت بی طرفانه و به موقع دسترسی کافی ندارند. معیارهای محاکمه منصفانه مندرج قانون اساسی بصورت کافی رعایت نمیگردند. انفاذ و تطبیق قوانین و اداره عدلی باید طوری باشد که بدون کدام تبعیض برای تمام مردم افغانستان وضع حاکمیت قانون را، بهبود و تقویت بخشد.

جمهوری اسلامی افغانستان چالشهای فوق العاده را که شامل بهبود بخشیدن واقعی خدمات سکتور عدلی و قضائی است شناسائی مینماید. توانمندساختن حاکمیت قانون، تامین عدالت و حفاظت از حقوق اساسی پروسه است که حتی در کشورهای پیشرفته جهان نیز بحیث موانع بشمار می آید.

در چارچوب زمینه افغانستان، تهداب گذاری یک استراتژی جامع مستلزم اعتراف به یک تعداد از عوامل کلیدی ذیل میباشد:

- **وضعیت عمومی** – کشور ما که یکی از فقیرترین کشورهای جهان است از حالت سه دهه جنگی بیرون آمده که منجر به آلام بزرگ و مصدومیت قابل ملاحظه ظرفیت دولتی گردیده که حتی اندک ترین خدمات را فراهم ساخته نمیتواند.
- **نیازمندیهای روزافزون** – در طی چندین سال گذشته ثقلت کاری سکتور عدلی و قضائی نهایت ازدیاد یافته است. ستره محکمه گزارش میدهد که در طی چهارسال گذشته تعداد قضایای موقوف شده از ۲۰۰ به بیشتر از ۵۰۰۰ (۲۵ بار افزایش) ازدیاد یافته است. وزارت عدلیه گزارش میدهد که تعداد محبوسین از ۶۰۰ در سال ۲۰۰۲ به بیشتر از ۱۰،۰۰۰ (۱۵ بار افزایش) ازدیاد یافته و این ازدیاد ادامه دارد. لوی خارنوالی از ازدیاد اساسی کار، بخصوص از زمانیکه فعالیت های ضد فساد اداری را اولویت بخشیده است گزارش میدهد.
- **کاهش مساعدت های موجوده کشورهای کمک کننده** – در طی پنج سال گذشته، سرمایه گذاری بالای برنامه های عدالت و حاکمیت قانون به نبود هماهنگی کافی و عدم رعایت صداقت مواجه بوده است. برعلاوه، در مجموع برای اکثر ادارات سکتور عدلی و قضائی کمک ناچیزی وجود داشته و سطح

مبالغ کمک برای ادارات حاکمیت قانون مختلف بوده که به قیمت تضعیف سایر بخش ها تمام گردیده (بطورمثال به مقایسه ستره محکمه، وزارت عدلیه و لوی څارنوالی، وجوه بیشتر برای وزارت داخله تخصیص داده شده است).

- **عدم ظرفیت اداره سکتور عدلی توسط افغانها-** با وجود تلاش های اساسی از سوی نهاد های عدلی و مراجع تمویل کننده برای ارتقای ظرفیت نهاد های کشور ما لازم است تا برنامه ریزیها با توجه ویژه روی توضیح: اهداف، فعالیت غرض نیل به این اهداف، چارچوب های زمانی، میعاد های واقعبینانه و ترتیب و میکانیزمهای نظارتی، بررسی و گزارش دهی، طرح شود. مزید بر این، نیاز مبرمی وجود دارد تا در قسمت پروژه سازی و مدیریت بودجه، ظرفیت سازی صورت گیرد.

ملت ما در رابطه با تنظیم مشارکت اساسی با جامعه بین المللی، دارای یک تجربه پنج ساله میباشد. چیزهای زیادی تا حال حاصل گردیده است. به حمایت کشور های تمویل کننده و ملل متحد قضات و څارنوالان تحت آموزش قرار گرفته اند، محاکم تحت تعمیر یا تجهیز اند، و ظرفیت نهاد های دایمی عدلی در حال ارتقا میباشد، این در حالیست که قوانین کلیدی نافذ اند. بیشتر از هر زمان دیگر وکلا از متهمین (مچنی علیهم) در محاکم وکالت میکنند. لیکن چیز های زیادی تا حال باقیست که باید انجام داده شود. سکتور عدلی به کمک های اساسی بین المللی در قالب پرداخت وجوه روز افزون مالی از سوی مراجع تمویل کننده و سرمایه گذاری بیشتر در عرصه ظرفیت سازی نیاز ویژه ای دارد تا اطمینان بدست آید که سرمایه گذاری در عرصه عدالت و حاکمیت قانون برای مردم افغانستان منجر به بهبودی قابل سنجش و مداوم میگردد. غرض حصول اطمینان از مؤثریت این کمک ها نهاد های عدلی تلاش های شان را در جهت اصلاحات بیشتر سرعت خواهد داد.

۳. بررسی مختصر در رابطه با مسایل که در طرح های استراتیژی انکشاف ملی افغانستان تصریح گردیده است

با وجود چالشهاییکه سکتور قضایی بدان مواجه است، ستره محکمه، وزارت عدلیه و دفتر لوی څارنوالی همه روزه تلاش میورزند تا در حد امکان خدمات معیاری را معمولاً در شرایط خیلی دشوار ارائه نمایند. کارمندان مسلکی سکتور قضایی ما به موانع خیلی بزرگ مواجه هستند که نیاز به توجه فوری و حمایت دراز مدت تا بدینوسیله از دست رفتن دست آوردهای محدودی که تا حال حاصل گردیده است جلوگیری به عمل آید.

استراتیژی انکشاف ملی افغانستان برای روند مؤثر ارزیابی نهاد ها بالوسیله خود آنها، زمینه را فراهم نموده است. از طریق روند استراتیژی انکشاف ملی افغانستان ستره محکمه، وزارت عدلیه و دفتر لوی څارنوالی یک تعداد اولویتها و نیاز مندیهای اساسی خویش را مطرح نموده اند. اولویت های دولت در عرصه سکتور عدلی از این قرار اند:

- **ازدیاد معاشات** - نخستین اولویت نهاد های عدلی عبارت از افزایش معاشات کارمندان مسلکی میباشد. کارمندان سکتور قضایی ضرورت به معاش کافی دارند تا بتوانند از این طریق حیثیت و اهمیت کار آنها درک گردد. پرداخت معاشات کافی منجر به امحاء یک از دلایل ارتشاء و فساد اداری خواهد شد. ستره محکمه، وزارت عدلیه و دفتر لوی څارنوالی همه به این امر موافق هستند که ازدیاد معاشات یک امر ضروریست. آنها همچنان موافق هستند که ازدیاد معاشات باید با حسابدهی گسترده را در قبال داشته و با بررسی دقیق درجه تحصیل و نظارت از کارکردهای آنها همراه باشد تا از تخصص، اصالت و اعتبار اطمینان بدست آید.
- **اصلاحات در زیربنا** - سکتور قضایی ضرورت به زیربناهای اساسی و گسترده دارد از جمله ضرورت بازسازی و ترمیم محاکم، زندانها، و دفاتر کاری. تقاضا برای این کارها آنقدر گسترده است که اصلاح زیربناها برای اولویت دهی پروژه های ویژه، تامین کیفیت کاری و ترتیب دهی فعالیتها ضرورت به یک سیستم دقیق دارد.
- **تقویت اصلاحات نهادی** - ستره محکمه، وزارت عدلیه و دفتر لوی څارنوالی به شکل اساسی ضرورت به تقویت نهادی دارند از جمله کمک برای برنامه ریزی پالیسی و مدیریت پروژه در جهت کمک برای ایجاد و تطبیق یک برنامه جامع برای اصلاحات سکتور قضایی و حاکمیت قانون.
- **ارتقای کیفیت و هم آهنگی برنامه های آموزشی و ظرفیت سازی** - در نتیجه برنامه های آموزشی، ستره محکمه، وزارت عدلیه و دفتر لوی څارنوالی پیشرفتهای قابل ملاحظه حاصل نموده اند. بهر حال، برنامه های آموزشی معمولا بشکل درست هم آهنگ نگردیده و قسمی طرح گردیده اند که نمیتواند به بهترین وجه نیازمندیها را مرفوع سازند. برنامه های آموزشی باید در جهت رشد ظرفیت محلی و تا حد ممکن با استفاده از کارمندان افغان صورت گیرد. علاوه برآن نهاد های عدلی باید ظرفیت خویش را غرض تحت آموزش قراردادن مداوم کارمندان مسلکی شان، ارتقا بخشند. مرکز ملی آموزش حقوقی که در همین اواخر اعمار و تجهیز شده است زمینه های بیشتر آموزشی را فراهم خواهد نمود. علاوه برآن تاکید بیشتر باید بر قضات، څارنوالان، کارمندان عدلی و قانون دانان جدید صورت گیرد و سوبه آنها از طریق اصلاح معیار ها و کیفیت تحصیلات عالی حقوقی که از سوی پوهنځی های حقوق و شرعیات تعیین میگردد به وسیله بهبود نصاب، میتود ها یا روش های درسی، کتابخانه ها، تحقیقات و سایر تسهیلات، ارتقا یابد.
- **بهبود ارائه خدمات در ولایات** - ستره محکمه، وزارت عدلیه و دفتر لوی څارنوالی در ولایاتی که خدمات قضایی در پایینترین حد آن قرار دارد و شرایط بسیار خراب است، به چالشهای خاصی مواجه هستند. لازم است تا سکتور قضایی در مناطق روستایی توسعه، ظرفیت و کیفیت دستیابی به خدمات خود را که شامل کمپاین های آگاهی عامه و مشارکت بهتر همراه با درک اجتماعی از عدالت میباشد، بهبود بخشد.

علاوه بر جدول اولویت های فوق الذکر، هر کدام از سه نهاد سکتور عدلی بر اساس مسئولیت و وظایف مختلف برنامه های جداگانه را دارا می باشند: بصورت مشخص:

● **ستره محکمه فعالیت های ذیل را نیز به منصفه اجرا خواهد گذاشت:**

۱. حفاظت از حقوق اساسی مردم افغانستان از طریق حل و فصل منازعات حقوقی به شیوه عادلانه، شفاف و کار در عرصه تأمین عدالت از طریق یک نهاد مستقل، درست و مؤثر عدلی؛
۲. بهبود شیوه دسترسی مردم به عدالت به ویژه از آنجمله از مردمی که در جریان سالهای متمادی از حد اقل حقوق شان بهره مند بوده اند، و بلند بردن سطح آگاهی و اعتماد مردم در مورد روند عدلی؛
۳. آموزش قضات مسلکی در عرصه موازین اخلاقی و حساب دهی در مورد کارکرد های شان؛
۴. بهبود سیستم ها به شمول طرز العمل های عصری رسیدگی و پیشبرد دوسیه ها غرض اداره محاکم و رسیدگی و پیشبرد قضایا به یک شیوه آزاد و شفاف؛ و
۵. آموزش مسئولین عدلی و کارمندان محاکم و فراهم نمودن معاشات کافی، تسهیلات، امنیت و سایر سیستم های ارزنده و حیاتی غرض مؤثریت اداره محاکم.

● **وزارت عدلیه فعالیت های ذیل را نیز به منصفه اجرا خواهد گذاشت:**

۱. حاکمیت قانون را از طریق طرح، اصلاح، چاپ و توزیع اسناد تقنینی تقویت خواهد نمود و از مراقبت، توقیف، برخورد و اصلاح موثر زندانیان، بازداشت شده گان و زندانیان نوجوان اطمینان حاصل می نماید.
۲. همچنان، ایجاد انجمن ملی حقوقدانان افغانستان را به تعقیب منظوری قانون وکالت حمایت خواهد نمود.
۳. برای فراهم آوری مساعدت های حقوقی در کشور پالیسی و پلان ملی را بعد از منظوری قانون وکالت طرح می نماید.
۴. پالیسی بی را طرح می نماید تا سیستم عدلی غیر رسمی با قوانین نافذ کشور و با اصول و ارزش های حقوق بشر سازگار باشد.
۵. همکاری و هماهنگی با سایر برنامه های دولت بخصوص همکاری و هماهنگی در عرصه های پولیس و امنیت، مبارزه با مواد مخدره مبارزه با فساد اداری، معضلات مربوط به زمین و عدالت عبوری را بهبود می بخشد.

● **لوی خرنوالی فعالیت های ذیل را نیز به منصفه اجرا خواهد گذاشت:**

۱. افزایش مؤثریت خط مشی تعقیب قضایی بالوسيله همکاری با پولیس و ایجاد رهنمود های مشترک عملیاتی

۲. ادامه شیوه متحرک در جهت نظارت، تحقیق و پیگرد عدلی قضایای فساد اداری در دولت از طریق ریاست جدید مبارزه با ارتشاء و فساد اداری با استفاده از آموزشهای مورد نظر
۳. ادامه روند تغییرات از یک نهادی که در برابر ارتکاب اعمال جرمی انجام یافته بصورت واکنشی عمل میکند بسوی یک نهادی که با تغییرات در امور تشکیلاتی و شیوه های کاری از جمله اختصاصی سازی و صداقت در برابر اعمال جرمی بصورت پیشگیرانه عمل میکند..
۴. ادامه تلاشها در جهت تقویت تخصص، اصالت و اعتبار از طریق انفاذ معیار های شفاف و مورد نظر استخدام و ارتقاء، تکمیل موازین اخلاقی و میکانیزم های متمم حسابدگی به شمول سمع شکایات مردم و طرز العمل های انتظامی داخلی
۵. تطبیق سیستم عصری مشترک اداره و معلومات قضایا، به شمول پرتوکول ها و شیوه های استندرد به منظور بررسی قضایای داخلی تا از نظارت و تامین حقوق بشر حین بررسی قضایای فساد اداری، مجازات مجرمین، قضایای که زنان و اطفال را شامل میگردند، و توقیف قبل از محاکمه و حکم برائت اطمینان حاصل گردد

۴. کنفرانس روم – اقدامات کلیدی

ممکن نیست که به تمام نیازمندیهای سکتور قضایی ملت ما به طور فوری رسیدگی صورت گیرد. در عوض، آنچه لازم است طرح استراتیژی گسترده برای سکتور عدلی از طریق روند استراتیژی انکشاف ملی افغانستان می باشد. این موضوع شامل برنامه ملی عدلی می گردد که باید با فراهم آوری مساعدت های فزاینده مراجع تمویل کننده حمایت گردد. کنفرانس روم برای پیشرفت در این عرصه فرصت خیلی ضروری و بموقعی را فراهم میسازد.

در چارچوب توافقنامه افغانستان و استراتیژی انکشاف ملی افغانستان، توقع میرود که کنفرانس روم انتظارات ذیل را برآورده نماید:

- تعهد دولت افغانستان به منظور نهایی ساختن استراتیژی گسترده سکتور عدلی و تطبیق اصلاحات در عرصه حاکمیت قانون با کمک و همکاری جامعه جهانی از طریق برنامه ملی عدالت.
- افزایش قابل ملاحظه مساعدت های مالی از سوی جامعه جهانی به منظور افزایش مساعدت های هماهنگ شده جهت تطبیق اصلاحات حاکمیت قانون براساس برنامه ملی عدالت در افغانستان که از سوی دولت افغانستان مطرح گردیده است.
- دولت سعی و تلاش خواهد نمود تا اطمینان حاصل نماید که این کنفرانس براساس تجارب گذشته بنا یافته و زمینه تجدید مشارکت با جامعه بین المللی را فراهم سازد. به همین ترتیب، کنفرانس

روم فرصتی را برای مراجع تمویل کننده فراهم می سازد تا مساعدت های خویش را به سکتور قضایی بطور قابل ملاحظه و موثر افزایش دهند.

به منظور حصول اطمینان از اینکه کنفرانس روم به موفقیت بانجامد، جمهوری اسلامی افغانستان موارد ذیل را پیشکش می نماید:

الف. استراتیژی های سه نهاد عدلی و قضایی - ستره محکمه، وزارت عدلیه و لوی څارنوالی - با تخمین مصارف برنامه ها.

ب. ارائه فهرستی از پروژه های ویژه کوتاه مدت در کنفرانس روم که ضرورت به تمویل فوری دارند- ستره محکمه، وزارت عدلیه و لوی څارنوالی هر کدام یک فهرستی را از ۵ پروژه مشخص پیشکش می نمایند که دارای مشخصات آتی میباشدند و در ضمیمه الف تشریح گردیده اند.

- **آماده برای تطبیق فوری**- موسسات عدلی و قضایی در خلال چهار هفته پس از تعهد تمویل برای هر پروژه بودجه و پلان مشخص نظارتی را ارائه می کند. به همین ترتیب، دولت از مراجع تمویل کننده می خواهد تا مساعدت های مالی برای این پروژه ها را در خلال ۸ هفته بعد از تعهد تمویل آنها فراهم کنند. این پروژه ها آماده تطبیق ۸ هفته پس از دریافت وجوهات لازم می باشند.

- **اقدام کوتاه مدت**- پروژه هایکه میتواند بعد از آغاز، در خلال ۶ الی ۱۲ ماه تکمیل گردد.

- **کم هزینه**- هر پروژه ایکه در اینجا گنجانیده شده است پایینتر از ۱ میلیون دالر هزینه دارد.

تمویل مالی دراز مدت اصلاحات عدلی و حاکمیت قانون بخاطر برنامه ریزی و اختصاص وجوه به احتمال زیاد نیازمند زمان طولانی میباشد. از سوی دیگر پروژه های کوتاه مدت فوق به کنفرانس روم امکان میدهد تا مزایای عاجل را در قبال داشته باشد.

ج. تعهد در راستای اصلاحات جامع: ستره محکمه، وزارت عدلیه، لوی څارنوالی استراتیژی سکتور عدلی و اصلاحات حاکمیت قانون را از طریق روند استراتیژی انکشاف ملی افغانستان با در نظر داشت ویژه گی های ذیل ارائه خواهد نمود:

- **استراتیژی سکتور عدلی**- براساس سه استراتیژی که قبلاً از سوی ستره محکمه، وزارت عدلیه، لوی څارنوالی تهیه و ارائه گردیده و براساس دیدگاه استراتیژیک که در " عدالت برای همه" بیان شده، یک استراتیژی جامع و منسجم سکتور عدلی تحت استراتیژی انکشاف ملی افغانستان، تهیه و ترتیب خواهد گردید. این استراتیژی شامل اهداف واقعبینانه و پلان منسجم میباشد که به نیازمندی های ارتقای ظرفیت، میکانیزم های اداره پیشرفته، و خلاها و موانع فعلی رسیده گی مینماید.

- **برنامه ملی عدالت**- برنامه ملی عدالت در تفاهم با دولت براساس استراتژی های که از سوی ستره محکمه، وزارت عدلیه و لوی څارنوالی تهیه گردیده اند و در کنفرانس ارائه میشوند، تهیه خواهد شد که چشم انداز ها ، نکات کلیدی برنامه، و اولویت ها را شامل میگردد. این برنامه برای مساعدت های پایدار مالی اساس معتبری را ایجاد نموده و برای روند میان مدت و درازمدت تطبیق و میکانیزم بررسی شامل پلانهای مشخصی میشود.

برنامه فوق، جدول زمانی برنامه و نحو تنظیم آن را مشخص خواهد ساخت که این امر مستلزم گزارشدهی سیستم میباشد.

د. **تعهد به منظور جذب مساعدت اساسی و درازمدت برای سکتور عدلی و قضایی و اصلاحات حاکمیت قانون**- کنفرانس روم در جهت کسب تعهدات اساسی کمک دراز مدت فرصت واقعی کار با جوانب تمویل کننده را مساعد می نماید که به مساعی بعد از کنفرانس روم در خصوص اولویت دهی، زمان بندی، قیمت گذاری و سلسله بندی، ارتباط داده میشود.

ه. **میکانیزم های حسابدهی افغانستان** - جمهوری اسلامی افغانستان درک مینماید که جامعه تمویل کننده آرزو دارد کمک های مستقیم مالی با میکانیزم های حسابدهی که برای افغانستان و مراجع تمویل کننده قابل قبول باشد و تطبیق موثر و مثمر بودجه را تأمین مینماید، یکجا شود. بخصوص، ارزیابی ظرفیت نهادی بمنظور تنظیم وجوه یکجا با میکانیزم های واضح اداره سیستم ها و معیار های سازگار حسابدهی، لازمی پنداشته میشود.

انتظارات جمهوری اسلامی افغانستان از جامعه جهانی قرارذیل میباشد:

الف. تعهد در برابر بینش جامع اصلاحات عدلی و حاکمیت قانون در افغانستان: جوانب تمویل کننده باید در برابر بینش همه جانبه اصلاحات عدلی و حاکمیت قانون در افغانستان از طریق پلان تطبیقی مراجع تمویل کننده که پلان ها و پروگرام های طرح شده توسط دولت را حمایت مینماید، تعهد واضح و قوی خود را ابراز نماید. این مسئله باید در برگیرنده یک تمرکز ویژه به مسائلی که در استراتژی های استراتژی انکشاف ملی افغانستان مشخص شده، بخصوص افزایش در معاشات، انکشاف زیربنا، اصلاحات نهادی، آموزش و ارتقای ظرفیت، باشد. این تعهد بطور واضح باید توسط نیاز مندیهای مشخص شده از سوی ستره محکمه، وزارت عدلیه و لوی څارنوالی رهنمایی گردد.

ب. تعهد حمایت مالی برای پروژه خاص کوتاه مدت که به بودجه عاجل نیازمند میباشد- تمویل کنندگان باید برای پروژه های خاص فوقاً شرح شده که در ضمیمه ۱ مشخص شده، تعهد مستقیم دوجانبه شانرا نشان دهند. تعهد در برابر این پروژه ها باید طوری باشد تا پولها طی ۸ هفته بعد از تعهد برای تمویل، بدسترس قرار

گیرند. در صورت ضرورت، یک پلان مشخص بودجوی و نظارتی برای تمویل کنندگان تعهد شده طی یک ماه بعد از تعهد برای تمویل، ساخته شوند.

ج. تعهد حمایت مالی دراز مدت برای اصلاحات حاکمیت قانون و سکتور عدلی در افغانستان – جامعه تمویل کننده باید در برابر افزایش قابل ملاحظه در تمویل حمایت از اصلاحات جامع عدلی و حاکمیت قانون تعهد نماید. این روند باید شامل تعهدات میان مدت و دراز مدت مالی باشد که در کنفرانس روم باید ارائه گردد. تهیه واقعی وجوه میتواند به انکشاف میکانیزم های مناسب اولویت دهی، اداره یا مدیریت، قیمت گذاری و حسابداری جمهوری اسلامی افغانستان مشروط باشد. این تعهدات باید بخاطر حمایت از روند ستراتیژی انکشاف ملی افغانستان ترتیب گردد.

۵. تدابیر بعد از کنفرانس روم

از کنفرانس روم باید به مثابه یک فرصت خوب برای اعلام یک تعهد وسیع و واحد در برابر اصلاحات همه جانبه سکتور عدلی و حاکمیت قانون استفاده شود. این تعهد باید در اسناد واضح ترتیب شده توسط جمهوری اسلامی افغانستان، از جمله نهاد های ستره محکمه، وزارت عدلیه و لوی څارنوالی، تمویل کنندگان، بصورت عمده جامعه بین المللی، یوناما و دیگر نهاد های ملل متحد درج گردد. این تعهدات باید با تعهدات جدید مالی برای پروژه های کوتاه مدت که باید فوراً فراهم گردد و کمک های مالی میان مدت و دراز مدت که باید در پاسخگویی به انکشاف برنامه ملی سکتور عدلی، تهیه گردد، حمایت گردند. کنفرانس روم برای پیشرفت های قابل ملاحظه در نظام عدلی و قضایی افغانستان، زمینه را مساعد ساخته و برای مردم افغانستان دستاورد های با معنی به ارمغان آورد.

بصورت خاص، این روند باید شامل ملاقات های مقامات بلند رتبه در کابل و یک تعداد نشست های تخنیکی در مرکز و سراسر کشور باشد. این رویداد ها باید با معیار های مشورت ها، تدابیر و سیستم مشوره های ستراتیژی انکشاف ملی افغانستان که از قبل موجود است، مطابقت داشته باشد. جریان های منتج شده از کنفرانس روم باید هر چه زود تر آغاز گردیده و باید طوری ترتیب شوند تا حد اکثر ارتباطات میان تمامی طرف های مربوط را ترغیب نماید.

اولین نشست عمده بعد از کنفرانس روم باید رویداد چشمگیری در کابل باشد که به تعقیب برنامه ملی سکتور عدلی، ستراتیژی سکتور عدلی را ارائه نماید. این نشست برای تعهدات میان مدت و دراز مدت که در پلان تطبیقی مراجع تمویل کننده بمنظور تصویب آن در کنفرانس روم طرح گردیده است، روند تطبیقی را آغاز خواهد نمود. به این ترتیب، کنفرانس روم بحیث وسیله برای ایجاد حرکتی شناخته خواهد شد که تعهد درجهت انجام مساعدت ها را با یک روند قوی برنامه ریزی ستراتیژیک ایجاد مینماید. چون پروژه ها به نحوه منسجم و

همآهنگ تطبیق می‌گردد، که، خاصاً در جائیکه نظارت مناسب و ارزیابی در فعالیت های سکتور عدلی و حاکمیت قانون ادغام شده باشد منجر به تزئید سرعت اقبال برای فعالیت های در امور محوله می‌گردد.

۶. نتیجه گیری

پیشرفت مشخص و ملموس در سکتور عدلی از طریق مشارکت مؤثر جمهوری اسلامی افغانستان با جامعه جهانی، بدست آمده میتواند. پیشرفت های چشمگیر مستلزم توقعات مناسب و برنامه ریزی منسجم و همآهنگ بمنظور برآورده نمودن اولویت ها و مطابقت با وضعیت جامعه افغانی، میباشد. بمنظور رسیدن به این مأمول، لازم است تا یک روند پیشرفته ارتباطات باز و واضح و حسابدهی برای تمویل بین دولت و بخصوص ستره محکمه، وزارت عدلیه، لوی څارنوالی و جامعه جهانی، ایجاد شود.

بخاطر اینکه عدالت برای مردم افغانستان به یک واقعیت مبدل گردد، حکومت از کلیه جناح های علاقمند میطلبد تا مساعی شانرا در زمینه ایجاد سیستم فعال، قابل دسترسی و پایدار عدلی که صلح، امنیت و عدالت را برای افغانها تأمین نمایند، تسریع نمایند.